

Potopení U-869

V červnu 2005 publikoval Harold Moyers, pracovník historické kanceláře Pobřežní stráže Spojených států amerických, práci, vysvětlující zkázu [ponorky U-869](#), jejíž vrak byl skupinou amatérských potápěčů nalezen v roce 1991 poblíž New Jersey. Reagoval tak na vydání knihy Roberta Kursona *Shadow Divers* (Random House Trade Paperback 2005, česky jako *Stíny hlubin* vydalo v roce 2007 nakladatelství JOTA), v níž jsou uvedeny pravděpodobně nepřesné informace o příčinách zkázy ponorky.

V následujícím textu, navazujícím na výše uvedenou knihu, je ve zkrácené formě shrnut obsah této práce.

Ponorka U-869 vyplula z norského Kristenstandu 8. prosince 1944. Cílem byl bod v Atlantiku několik stovek mil jižně od Islandu, kde měla posádka obdržet další rozkazy a měla jí být přidělena cílová hlídková oblast. 29. prosince 1944 vyslala německá Centrála ponorkového loďstva U-869 rozkaz hlídkovat v oblasti jižně od New Jersey. Kapitán Neuerburg se rozhodl, že k cíli nepopluje rizikovou oblastí mezi Irskem a Islandem, ale severní trasou mezi Islandem a Grónskem. Ta ale byla delší, takže si 6. ledna 1945 spolu s hlášením polohy velitel vyžádal doplnění zásob paliva. Místo toho byl ponorkovou centrálou přesměrován do bližšího Gibraltarského průlivu, kam měl doplout 1. února 1945. U-869 ovšem tento nový rozkaz nikdy nepotvrdila a pravděpodobně jej ani neobdržela.

11. února 1945 plula loď U.S. Coast Guard, 100 metrů dlouhý doprovodný torpédoborec [Howard D. Crow](#) kursem 143 stupňů jihovýchodně Ambrose channel u přístavu New York. Loď byla součástí ochrany konvoje CU-58 a jejím úkolem byla především ochrana před útoky německých ponorek. V 16:39 ohlásil operátor sonaru torpédoborce silný kontakt, pravděpodobně ponorku. Přestože sonar často poskytuje různé falešné odrazy, v tomto případě byl signál tak zřetelný, že protiponorkový důstojník King ani nečekal na rozhodnutí kapitána a nařídil okamžitě zahájit přípravu na útok pomocí protiponorkové zbraně Hedgehog („ježek“). Hedgehog byla speciální protiponorková zbraň, umístěná na přední palubě torpédoborce. Při použití Hedgehogu loď vystřelila 24 podvodních strel (každá s obsahem 17 kg trhaviny) ve vějíři podobném bodlinám ježka. Střely explodovaly pouze po nárazu na pevnou překážku.

Torpédoborec *Crow* vypálil střely systému Hedgehog v 16:53, 14 minut po prvním kontaktu s cílem. Posádka zaznamenala přinejmenším jednu explozi, která byla tak silná, že lodní tesař, který v době útoku pracoval v podpalubí a o útoku nevěděl, vyběhl na palubu s tím že zasažena byla jejich vlastní loď.

Okamžitě po navázání kontaktu alarmoval *Crow* další lodě flotily s žádostí o pomoc. Jako první reagoval torpédoborec [USS Koiner](#), vzdálený asi 15 mil, který okamžitě vyrazil na udanou pozici. Současně bylo Atlantické námořní velitelství (CINCLANT) požádáno o vyslání speciální operační skupiny pro boj s ponorkami, aby se torpédoborce mohly vrátit ke konvoji, jehož ochrana byla jejich hlavním úkolem.

Crow vyčkávající na výsledek útoku shodil v 17:17 4 hlubinné nálože na pomalu se pohybující cíl. Výsledkem bylo objevení se bublin a oleje na hladině. Za dalších 25 minut byly svrženy další 3 hlubinné nálože, a opět byly spatřeny bubliny a olej. V 18:00 dorazil na místo *USS Koiner*, jehož sonar již našel pouze cíl nehybně ležící na dně. Velitel Charles Judson nicméně nařídil ještě tři útoky na tento cíl. Pak byl spuštěn malý člun a pomocí hadru byla ověřena přítomnost oleje na hladině. V 19:26 nařídil velitel Judson oběma lodím návrat ke konvoji a celý útok klasifikoval jako útok na vrak, nikoliv jako útok na ponorku. Byla odvolána i operační skupina CINCLANT. To vedlo ke zklamání posádky torpédoborce *Crow*, která věřila, že na ponorku úspěšně zaútočila – viděla bubliny a olej. Nicméně v oficiální zprávě byl objekt útoku deklarován jako „vrak, pravděpodobně ponorky“.

Místo útoku nebylo přesně určeno, ale šlo o oblast zhruba 39,30N a 72,58W.

Po válce byly veškeré incidenty včetně tohoto prozkoumány, ale s ohledem na to, že v dané oblasti nebyla podle německých záznamů v dané době žádná ponorka, nebyl důvod zpochybnit závěr z hlášení velitele Judsona.

Proč se domnívat, že ve skutečnosti šlo o úspěšný útok na U-869?

- Poloha vraku U-869 je pouze 4,5 míle od místa útoku, uvedeného v hlášení *USS Crow* a *Koiner*, což je nepřesnost plně vysvětlitelná možnostmi navigace v té době.
- Rozsah poškození torpédem a hlubinnou pumou může být velmi podobný, pokud hlubinná nálož vybuchne v těsné blízkosti trupu (jak německé akustické torpédo T-5, tak použitá hlubinná nálož U.S. Mark 7 obsahují asi 270 kg trhavy). Dno v daném místě je v hloubce 224 stop, průměr trupu ponorky je 22,5 stopy, hlubinné nálože byly nastaveny na explozi v hloubce 200 stop.
- Podle posledního hlášení polohy z 6. ledna 1945 postupovala U-869 průměrně 69 mil denně, což odpovídá příjezdu do cílové oblasti 11. února 1945. To zcela přesně odpovídá datu útoku.

V knize uvedená teorie o potopení U-869 vlastním torpédem je podstatně méně pravděpodobná. Nevysvětluje zejména to, že na ponorce jsou patrné dva zásahy: kromě velkého otvoru v oblasti řídicí místnosti je jasně patrný zásah v palubě zadní torpédovny.

Pravděpodobný scénář posledních okamžiků ponorky U-869 byl tedy tento:

Po dosažení cílové oblasti zpozorovala ponorka, pohybující se v periskopové hloubce, konvoj CU-58. Během hledání polohy vhodné k útoku byla lokalizována torpédoborcem *Crow*. Jakmile posádka ponorky zaslechla zvuk sonaru, jistě se pokusila ponořit do větší hloubky. *Crow* zaútočil „ježkem“ a přinejmenším jedna střela ponorku zasáhla a způsobila jí poškození (zásah poměrně malou střelou „ježka“ zpravidla sám o sobě nestačil na potopení ponorky). Poškozená ponorka se pomalu pohybovala těsně nade dnem. Zde ji zasáhly hlubinné nálože, z nichž jedna vybuchla pravděpodobně přímo pod velitelskou věží a způsobila okamžitou zkázu ponorky. Nelze již zjistit, zda k poškození zadní paluby došlo před nebo po tomto smrtícím útoku. Na pokračující destrukci vraku (možná i odlomení věže) se – kromě půl století pobytu na dně oceánu - zcela jistě podílely i další vlivy, jako je například používání vlečných sítí rybáři apod.

Pátrání po historii U-869 bylo komplikované, protože Německo se domnívalo, že ponorka obdržela poslední rozkaz a nachází se u břehů Afriky resp. u Gibraltaru, zatímco Spojené státy vyhodnotily incident jako nevýznamný „útok“ na neznámý vrak, nikoliv jako potopení ponorky.

Příčinou potopení U-869 byl s největší pravděpodobností útok torpédoborců 11. února 1945 večer. Tento útok pravděpodobně zabránil tomu, aby ponorka U-869 napadla konvoj CU-58.

Zdroj: Moyers H. *The Sinking of the U-869*. U.S. Coast Guard, červen 2006. Online na www.uscg.mil, cit. 25.6.2007

Překlad a úprava Ondřej Franěk, www.willyteam.cz, červen 2007